

TARKKA FYRKKA

Ryhmäharjoituksia
taloudenhallinnan pohtimisen
tueksi

Harjoitus: Keneltä pyydän apua?

Harjoituksen tarkoituksena on herätellä miettimään, onko omassa elämässä joitakin henkilöitä tai tahoja, jotka auttavat rahahuolien kanssa. Tavoitteena on lisäksi tuoda esiin, että myös oman lähipiirin ulkopuolelta löytyy auttavia tahoja.

Kesto: 5-10 min

Materiaalit: post it -lappuja, kyniä

1. Ohjaaja pyytää jokaista osallistujaa ottamaan yhden post it -lapun ja miettimään hiljaa itsekseen vastausta seuraavaan kysymykseen: *keneltä tai mistä sinä pyytäisit apua, jos sinulla olisi taloudellisia huolia.*
2. Jokainen osallistuja kirjoittaa lapulle mieleen tulevan henkilön tai tahon. Lapulle ei ole pakko kirjoittaa henkilön nimeä ellei halua, esim. "sisko" riittää. Tämän jälkeen ohjeistetaan jokaista tuomaan oma lappunsa seinälle.
3. Ohjaaja lukee laput ääneen ryhmälle ja kommentoi vastauksia lyhyesti. Vastauksien läpikäymisessä kannattaa olla mukana sekä huumoria että sensitiivisyyttä. Mikäli joku on vastannut esim. "en tiedä" tai "en keneltäkään", keskustelkaa yhdessä siitä, mistä apua voisi saada (Ohjaamo/kuraattori/velkaneuvonta/Takuusäätiö/jne).

Vinkki: Jos tehtävään kaivataan sensitiivisempää otetta, voi ohjaaja käydä keräämässä laput osallistujilta ja koota ne seinälle itse, jolloin lappujen kirjoittajia ei tiedetä. Vastaukset voi koota myös virtuaaliseen sanapilveen esim. [AnswerGarden](#)-sovellusta hyödyntäen.

Harjoitus: Lasku maksamatta?

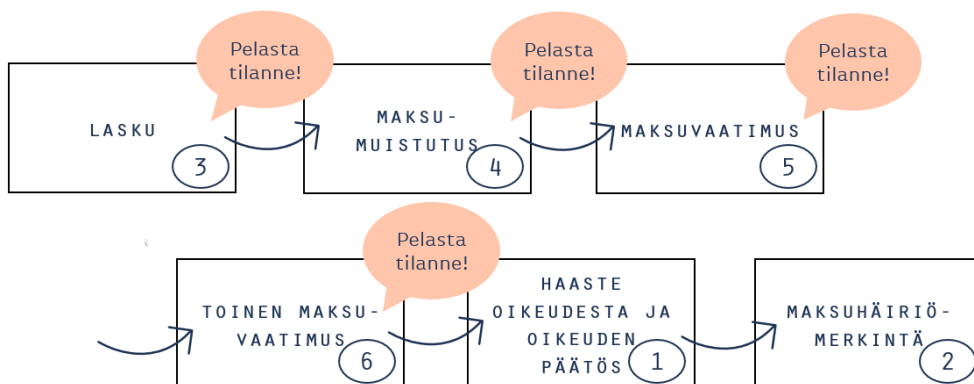
Tehtävässä osallistujat tutustuvat tehtäväkorttien avulla velkaantumisprosessiin ja siihen, miten maksuhäiriömerkinnän saa. Samalla he saavat tietoa siitä, mihin maksuhäiriömerkintä luottotiedoissa vaikuttaa, ja miten ja milloin maksuhäiriömerkinnän voi estää.

Kesto: 25 min

Materiaalit: laitteet, joilla osallistujat voivat lukea tehtäväkortit tai tulostetut tehtäväkortit (QR-koodi ja [linkki pdf-tiedostoon](#) ohessa)

1. Jakaudutaan noin kolmen hengen ryhmiin.
2. Ohjaaja jakaa ryhmille käsitekortit ja selitekortit tai vaihtoehtoisesti ryhmät tarkastelevat kortteja puhelimellaan. Ryhmien tehtävänä yhdistää käsitteet ja selitteet. Kun ryhmät ovat valmiita, käydään läpi yhdessä, mitkä niistä kuuluvat yhteen.
3. Ohjaaja pyytää ryhmiä laittamaan käsitteet aikajanalle. Mitä tapahtuu ja missä järjestyksessä? Kun ryhmät ovat valmiita, käydään yhteisesti läpi oikea aikajärjestys.
4. Ohjaaja jakaa neljä Pelasta tilanne -korttia jokaiselle ryhmälle tai vaihtoehtoisesti tämä vaihe tehdään ilman kortteja. Ryhmät miettivät, missä kohdissa aikajanalla maksuhäiriömerkinnän syntymisen voi estää olemalla yhteydessä velkojaan. Käydään lopuksi läpi, missä kohdissa tilanteen voi pelastaa.

Tiesitkö tämän luottotiedoista ja maksuhäiriömerkinnästä?

Jos henkilö ei maksa hänelle osoitettua laskua, johtaa se lopulta maksuhäiriömerkintään, joka merkitään luottotietorekisteriin.

Luottotietoja kysytään, kun ostetaan asioita luotolla tai tehdään luottoon perustuvia sopimuksia.

Luottotietoihin merkattu maksuhäiriömerkintä voi vaikeuttaa esimerkiksi asunnon vuokraamista, lainan hakemista, osamaksulla ostamista, vakuutuksen hankkimista tai liittymäsopimuksen solmimista.

Maksuhäiriömerkintä säilyy rekisterissä keskimäärin 3 vuotta, jos saatavaa ei makseta.

Velka kannattaa aina pyrkiä maksamaan, vaikka siitä olisi jo ehtinyt aiheutua maksuhäiriö. Jos henkilö maksaa maksuhäiriön aiheuttaneen saatavan kokonaisuudessa ja ilmoittaa siitä luottotietoyhtiöön, poistuu merkintä 30 päivän kuluttua.

Talousvaikeuksiin kannattaa hakea aktiivisesti apua esimerkiksi [talous- ja velkaneuvonnasta](#) tai [Takuusäätiöltä](#).

Maksuhäiriö on vakava asia, mutta sen tarkoitus on katkaista henkilön velkakierre.

Suomessa on 360 000 henkilöä, jolla on vähintään yksi maksuhäiriö luottotiedoissaan (Asiakastieto 2023).

Harjoitus: Keskustellaan tunteista

Harjoituksessa pohditaan, miltä rahavaikeudet tuntuvat. Tavoitteena on tuoda esille, että talousvaikeuksiin liittyy monenlaisia tunteita, joita voi oppia tunnistamaan ja hyväksymään. Tunteiden ei tarvitse olla vaikeiden tilanteiden ratkaisun esteenä.

Kesto: 10 min

Materiaalit: muistiinpanovälineet

1. Osallistujat jaetaan pareihin tai kolmen ryhmiin.
2. Ohjaaja lukee alla olevan tekstin ja pyytää samastumaan tilanteeseen:

"Olet opiskelija ja asut vuokra-asunnossa. Tulosi ovat niin pienet, että tilisi on tyhjä, kun olet maksanut vuokran ja käynyt kaupassa. Lisäksi sähkö-, puhelin- ja vakuutuslaskut pitäisi maksaa. Olet jättänyt jokusen laskun maksamatta tai maksanut niitä myöhässä. Et uskalla katsoa verkkopankin saldoa tai avata postiluukusta putoavia kirjeitä. Yrität olla ajattelematta asiaa ja jatkaa elämää tavalliseen tapaan."

3. Parit tai ryhmät pohtivat yhdessä, millaisia tunteita ja ajatuksia kyseisessä tilanteessa herää. Oikeita tai väriä vastauksia ei ole. Ohjaaja voi kannustaa antamalla esimerkkejä: *"Voisitko kuvitella olevasi tilanteessa surullinen/hämmmentynyt/pettynyt? Miksi/Miksi et?"* tai *"Yksi mahdollinen ajatus voisi olla: pelkään, että kohta kaikki saavat tietää minun olevan rahaton."*
4. Parit tai ryhmät kirjaavat paperille vähintään viisi erilaista tunnetta tai ajatusta.
5. Paperille kirjatut ajatukset käydään koko ryhmän kanssa läpi. Ohjaaja voi nostaa esille kysymyksiä, kuten: *erosivatko vastaukset toisistaan? Millaista oli koettaa asettua esimerkkihenkilön asemaan? Oliko vastausten keksiminen helppoa vai vaikeaa, ja mistä se voisi johtua? Miten tunteet voivat vaikuttaa avun pyytämiseen tai ongelman ratkaisuun?*

Harjoitus: Talouden tasapaino

Harjoituksessa keskustellaan rahankäytöstä ja taloudenhallinnasta kuvitteellisen nuoren henkilön tilanteen kautta. Harjoituksen tavoitteena on hahmottaa henkilökohtaisen talouden kokonaisuutta ja pohtia keinoja tulojen ja menojen tasapainottamiseen.

Kesto: 20 min

Materiaalit: muistiinpanovälineet

1. Ryhmä jaetaan pareihin tai kolmen ryhmiin.
2. Osallistujat lukevat alla olevan Oonan tarinan.

"18-vuotias Oona opiskelee lukiossa. Hän on juuri muuttanut kaupunkiin lähemmäs lukiotaan ja huolehtii kuukausittaisesta taloudestaan pääosin itse. Menojen määrä yllätti Oonan. Hänen tulee huolehtia kaikista laskuista, hankinnoista ja vuokra-asumiseen liittyvistä kuluista. Oona ei listaa menojaan. Hän ei myöskään tiedä, missä järjestyksessä laskut tulisi maksaa. Oonalla on tiukka opiskelijabudjetti. Hän ei juurikaan säästä, koska pienet summat tuntuvat turhilta. Oona tykkää shoppailla ja käydä ulkona syömässä, ja näihin tuleekin käytettyä kuukausittain rahaa useimmiten hetken mielijohteesta."

3. Seuraavaksi osallistujat pohtivat alla olevia kysymyksiä ja kirjoittavat vastaukset ylös paperille. Ohjaaja voi auttaa ryhmiä eteenpäin, jos kysymykset tuntuvat vaikeilta.
 - Mitä kaikkia menoja ajattelette yksin asuvalla Oonalla olevan? Mitä kaikkia tuloja Oonalla voisi olla?
 - Millä tavoilla Oona voisi seurata rahankäyttöään? Millä tavoilla Oona voisi säästää rahaa kuukausittain?
4. Tehtävä puretaan kaikkien osallistujien kanssa yhdessä keskustellen.
 - Onko jokin olennainen tulo tai meno jäänyt huomioimatta? Tuliko yllätyksiä?
 - Mitä voi tehdä, kun menojen lista ylittää tulot? Osallistujien listaamat menot voidaan käydä läpi ja laittaa yhdessä tärkeysjärjestykseen (tarve vs. halu).
 - Miksi kannattaa seurata omaa talouttaan? (rahankäytön arviointi/seuranta, varautuminen)
 - Miksi säästäminen kannattaa? (hätävara; enemmän säästäminen, kuin velaksi ostaminen)
 - Mitä riskitekijöitä Oonan taloudessa on? Mitä talousongelmista voi seurata?

TARKKKA FYRKKA

Näillä harjoitteilla pääset alkuun talousteemojen käsittelyssä nuorten kanssa.

Jos kaipaat lisää ideoita työsi tueksi, tutustu TarkkaFyrkka-materiaaleihin Nuorten Akatemian nettisivuilla.

Materiaali on tuotettu TarkkaFyrkka-hankkeessa, jota toteuttavat Suomen Asiakastieto Oy ja Nuorten Akatemia.